

gen van een Latijnse school noemde men 'tirones', recruten. Oudere scholieren noemden elkaar 'commilitones', kameraden. Carpentiers Gouden Tak is het vaandel waaronder zij dienen. Op de laatste pagina zien we die afgebeeld met (anders dan in de latere uitgaven van de *Ramus Aureus* van 1604 en 1619 die met vignet en omschrift volstaan) boven het vignet de drie versregels van Vergilius die Carpentier zijn 'symbolum', zijn zinspreuk leverden; en eronder twee eigen verzen die er de uitleg van geven; met, tenslotte, met telkens een punt tussen de letters, een korte spreuk. In een befaamde passage in *Aeneis* VI onthult de Sibylle aan Aeneas dat hij, wil hij in de onderwereld kunnen afdalen, eerst in het woud 'de gouden tak' moet vinden en afplukken. Is Carpentier, of is een alerte leerling, bij de lectuur getroffen door het gelijke begin van vers 146 en van zijn naam, nl. met CARPE? Toen kwam naar de geest van die tijd, al doende en met wat in zulke zaken vereiste goede wil, in de vss. 146-148 de gehele naam te voorschijn: vergelijk het spel met chronogrammen, jaartalverzen, waarin enige geselecteerde, als Romeinse cijfers gelezen, letters een jaartal opleveren⁵⁰). Carpentier heeft daarop de Gouden Tak, in het vignet afgebeeld met op de bladeren al de letters van het alfabet, die staan voor 'al wat in boeken staat', de wetenschap, tot zijn 'symbolum', zijn lijfspreuk gekozen.

Ik meen, dat het jaar van deze keuze exact op 1599 valt te bepalen. Toen gaf nl. H. Commelin in Heidelberg uit de 'Vergiliana Continentia', d.i. de diepere zin van Vergilius' epos de *Aeneis*: een boek vol allegorische verklaringen van de laat-antieke auteur Fulgentius⁵¹). Gelijktijdig verschenen diens drie boeken *Mythologiae* met, voorin, de opdracht ervan aan Janus Douza! Zeker heeft Carpentier dus beide boekjes gelezen. En in het eerste bracht de passage over de Gouden Tak hem zijn symbolum, dat hij zal hebben verklaard zoals Fulgentius deed⁵²). Men kan zich voorstellen met hoeveel genoegen hij een exemplaar van de *Xenia* op Nieuwjaarsdag 1600 aan de Heer van Noordwijk heeft doen toekomen!

In bijlage 1 noteer ik de namen van de leerlingen wier vers is opgenomen. Mogelijk hebben sommigen, die in 1603 nog bij Carpentier werkten, hem naar Rotterdam vergezeld. In ieder geval zijn ze van belang voor het bepalen van de aard van de bevolking van zijn school in Noordwijk.

Behalve deze leerlingen droeg bescheiden, als laatste, onder-schoolmeester H(enricus) Cranenburgius een lang vers op aan de Leidse professor in de theologie, Lucas Trelcatius - hij zal daarmee